

מאוצרות הפרשה

הוא יטהר את השרץ בק"נ טעמים, וישתדל בכל כחו לשכנע גם את האחרים בצדקת דבריו... זהו שאמרה תורה: אם תקח שחד – השחד הזה עלול לעורר גם את עיני החכמים האחרים! (ומתוק האור)
על פי התורה אשר יורוך... לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל (יז, יא)

יום אחד נכנסה הרבנית קניבסקי ע"ה לחדרו של רבי חיים שליט"א וסיפרה שבפתח עומדת אשת אברך שהייתה לעבור טיפול מסובך להצלת חייה, אך הודיעה לרופאים שהסכמתה לניתוח מותנית בהוראת רבי חיים קניבסקי.

הניף רבי חיים ידו בביטול אחר ששמע את הפרטים, ואמר: "אינה צריכה לעבור את הטיפול. הכל יהיה בסדר בעז"ה". היה שם תלמיד חכם שתמה: "הרי רופאים בעלי סמכא קבעו שהטיפול הכרחי ודחוף, איך אפשר להורות לבטלו?" אך רבי חיים הזר שנית על דברו שהכל יהיה בסדר בעז"ה.

האשה עזבה את הבית ות"ח נוסף שהיה נוכח שם, שאל: "למדנו רבינו איך הכריע נגד הרופאים שיועדים בדרך כלל מה שהם אומרים?"

נענה רבי חיים ואמר: ודאי שהרופאים לא מדברים סתם, וקבעו שיש לערוך את הטיפול בדחיפות. אבל בעצם זה שהאשה התנתה את הסכמתה בהוראת רב, הוכיחה שיש לדידה סמכות גבוהה יותר מדעתם, והפקידה גורלה במקום אחר ושמו אמונת חכמים. בכך עברה מהערוץ הטבעי לערוץ אחר לחלוטין והכללים שם אחרים... (דברי ישיה)
לבלתי רום לבבו (יז, כ) כל הנהגתו של הגראי"ל שטיינמן זצ"ל הייתה בפשטות ובענוה יוצאים מגדר הרגיל. סיפר אחד התלמידים שהגיע להבחן אצלו עם כניסתו לישיבה קטנה פוניבו שעמד בראשה. הבחור שלא הכירו נכנס לחדר וראה אותו מטאטא את החדר. הוא היה בטוח שזה השרת והמנקה. בהתאם לכך התייחס אליו הבחור ובנתיים התעניין אצלו ה"מנקה" מאיפה הגיע ומה למד וכיוצ"ב. לפתע נכנס הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל לחדר אז לבש ה"מנקה" כובע וחליפה והתיישב לצידו בשתיקה. ומשום מה כיבד הרב ליפקוביץ את ה"מנקה"... רק כשנכנס הבחור בתחילת הזמן ללמוד בישיבה תפס שה"מנקה" אינו אלא ראש הישיבה בכבודו ובעצמו... (כאיל תערוג)

שם. פעם נסע הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל באוטובוס. היה זה בחורף קר וגשום ושמשות הרכב כוסתה באדים שהעכירו את הראיה. הנהג פנה לילד שעמד לצדו, הושיט לו סחבה, ביקש שינקא את השמשה. הזדרז רבי בן ציון נטל את הסחבה והחל לנקות את השמשה... נדהמו הנוסעים וזעקו לעבר הנהג: "כבוד התורה!" התנצל הנהג: "אני לא ביקשתי ממנו, אלא מהילד שעמד לידי..." אך רבי בן ציון לא הבין על מה המהומה. הרי קשה לנהג לראות את הכביש וזה מסוכן והוא ייטיב לנקות יותר, וגם מתקיימת המצוה "ואהבת לרעך כמוך" והכל שווים בה! מדוע לא ינקא?! (גילוי במלכם)

תמים תהיה עם ה' אלקיך (יח, יג) פעם שאל אחד מצדיקי הדור את רבי נפתלי מרופשיץ זצ"ל: "ר' נפתלי, כתוב בתורה 'תמים תהיה עם ה' אלקיך' ולא 'חכם תהיה'. כנראה שתמימות גדולה יותר מחכמה!" ענה ר' נפתלי: "נכון, תמימות גדולה יותר מן החכמה, אבל כמה חכמה צריך יהודי כדי שיוכל לבוא למדרגת התמימות... (לאור הגר)

מה קול השופר עושה לך? מה הקולות שאתה שומע?
שני מכרים ותיקים נפגשו אחרי שנים שלא ראו זה את זה. הם צעדו להם ברחוב ביחד, נזכרו בימים עברו. "רק רגע", אמר אחד מהם, "אני חושב שאני שומע משהו". הוא הסתובב והזיז אבן שצרצר היה לכוד מתחתיה. "תשמע, זה מדהים", אמר לו חברו, "מכל האנשים ברחוב הממהרים בשעה זו הביתגה מהעבודה, ועם כל הרעש של תנועת כלי הרכב ברחוב – אתה היחיד ששמע את הצרצר". "ידידי, כבר מזמן למדתי שאנשים שומעים מה שהם רוצים לשמוע... ענה לו החבר, תוך כדי שהוא מוציא מטבע מהכיס, "שיב לב, הרעש של התנועה ברחוב הוא אותו רעש, והבט מה יקרה כעת", ובעודו מדבר, השליך את המטבע על המדרכה. באופן מפתיע גם אנשים שהיו בטווח שמיעה רחוק עצרו וחיפשו מהיכן הגיע הרעש של המטבע. נקודה למחשבה: אילו קולות אתם שומעים. ואילו קולות לא? כיצד אפשר לפתח את השמיע שלנו כך שנקלוט גם קולות עדינים שאיננו חשים בהם כעת? קול השופר מעיר אתכם?.

שפטים ושטרים תתן לך בכל שעריך... ושפטו את העם משפט צדק (טז, יח)

תפקיד השופטים והשטרים הוא להשכין שלום בעם ישראל, בהכרעה נכונה של פסקי דין. בא המדרש ואומר (שמות רבה לא): "על ידי המשפטים שנתת להם, הם עושים מריבה זה עם זה ובאין לידי משפט, והם עושים שלום".

ולכאורה קשה, היתכן שמשפטי התורה גורמים למריבה בעם ישראל, ורק השופטים מסוגלים להשכין שלום ביניהם?

ניתן לתרץ זאת בעזרת מעשה סיפר הרב ואלך, בספר "שרפי קודש" על הגש"פ: אחד ממקורביו של ה"אמרי אמת" מגור בא לפניו ואמר לו שיש לו סכסוך כספי עם מאן דהו. מאחר שידע שעליו ללכת לדין תורה, הלך ולמד את כל ההלכות הקשורות לענין זה. לאחר ברור מעמיק שערך בנושא, וידא שהשולחן ערוך פוסק לטובתו. רגוע ונינוח הוא בא לבית הדין, הציג את טענותיו, והנה, לתדהמתו, הדיינים פסקו נגדו. מה עלי לחשוב כעת. – הוא שאל את הרבי – האם יש אפשרות להעמיד אותם על הטעות? נענה הרבי ואמר לו: כעת הבנתי את דברי המדרש ותורצה לי הקושיא כיצד יתכן שדברי תורה יוצרים מריבה. הנה כי כן, בא אדם ולומד את כל ההלכות הנוגעות לדין כלשהו, ובגלל היותו נוגע בענין הוא חושב שהוא הצודק על פי דין, אך מאחר שגם הצד השני סבור כך, נוצרת מריבה ביניהם. באה התורה ומורה להם ללכת לבית דין, ורק הדיינים הנטולים מפניות ומנגיעות אישיות, הם משכינים שלום ביניהם כשהם מכריעים פסק דין אמיתי ונכון. (לאור הגר)

לא תטה משפט... ולא תקח שחד כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים (טז, יט)
בתחילה נקט הכתוב בלשון יחיד – "לא תטה משפט... ולא תקח שחד". מדוע אפוא אינו מסיים שהשחד יעור את עיני "החכם" אלא "עיני חכמים". כך שואל ה"תורי זהב".

ותרץ: בדין יושבים שלשה דינים ומעלה. נמצא שאם אחד לקח שחד, הרי עדין ישנם שני דינים שלא לקחו שחד, ומאחר שהם הרוב – בכחם להטות הכף לדין אמת. אמנם, כאשר יקבל אחד הדינים שחד,

הכח להתגבר על תאוה – רק אצל יהודי

אחת המצוות בפרשתנו פר' שופטים מדברת על האיסור לפנות אל מכשפים ואל קוסמים. בפרק י"ח פס' י"ד נאמר כך: "כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה, אֲשֶׁר אֵתָּה יִרְשׁוּ אֹתָם--אֶל-מַעֲנֵנִים וְאֶל-קֹסְמִים, יִשְׁמְעוּ; וְאֵתָּה לֹא כֵן נִתַּן לָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ". הביאור הפשוט של הפסוק הוא: שבניגוד לגויים הפונים לכל אותם מכשפים וקוסמי קסמים, אנו היהודים איננו משתמשים בכוחות הטומאה שלהם. אבל לשון הפס': "ואתה לא כן נתן לך ה' אלוקיך" צריך ביאור, ויש להבין מה נאמר כאן. הדברים יובנו על פי המעשה הבא:

בתקופת מלחמת העולם השנייה נלקחו תלמידי ישיבת ראדין לסיביר לעבודות כפייה. כל הבחורים נאלצו לעבוד בעבודות פיזיות קשות שלא הורגלו בהן בתנאים קשים, ומשלא עמדו במכסה שיועדה להם, נענשו באי מתן לחם באותו יום. תחושת הרעב היתה מנת חלקם והציקה להם כל הזמן. היא החלישה מאד את גופם ואת רוחם, וליוותה אותם במשך כל היום. מנת הלחם היומית בקושי הספיקה להם, וכך הם ניסו לשרוד את התקופה הקשה.

הממונה על הבלוק של בחורי הישיבה היה בעצמו אחד הבחורים החשובים. מתוקף מעמדו היתה לו יכולת לדאוג לחבריו והוא אכן היה משתדל מידי פעם כשהזדמנה לידי חתיכת לחם, לתת אותה בסתר לאחד מהבחורים.

באחד הלילות הגיע מאיר, אחד מהבחורים, אל דרגשו בסיום יום עבודה קשה ונשכב לישון. לפתע חש שמתחת לכריתו נמצא דבר מה. הוא הסתכל וגילה לתדהמתו פרוסת לחם. הריר עלה לו בפה, תחושת הרעב שהיתה בו התעצמה וכמעט שבלע את הפרוסה בפעם אחת, אך אז נעצר על עומדו. "וכי מנין התגלגלה לכאן פרוסת הלחם?! תהה לעצמו. "אין זאת אלא שאחד הבחורים המסכנים שכח את מנתו ולא אכלה, ואם אוכל את הפרוסה יאלץ הלה לילך לישון על מטתו רעב".

הוא קם בהחלטה נחושה והגיש את פרוסת הלחם לממונה על הבלוק. הוא סיפר שמצא את הלחם במטתו וביקש שידאג שהיא תגיע לבחור שלא אכלה. הוא רק ביקש שיאמר לזה ששכח את הלחם שלהבא יקפיד יותר שלא לעשות כאלו מעשים. "תחושת הרצון לחם גרמה לי כמעט להתעלף" סיפר מאיר והלך לישון. רק לאחר שנרדמו כולם העיר הממונה על הבלוק את מאיר וסיפר לו שהוא זה שהניח לו את פרוסת הלחם שהשיג. רק אז הסכים מאיר למלא במעט את בטנו המורעבת בפרוסת לחם שאין בה חשש קל של גזל.

ואכן, מבארים גדולי המוסר, שהכוח המיוחד להצליח להתגבר על תאוות, כפי המתואר כאן, קיים רק אצל יהודים. גוי שמתעוררת אצלו תחושת תאוה עצומה אינו מסוגל להתגבר עליה.

על פי יסוד זה מבאר הרבי מאמשינוב זצ"ל את הפסוק:

אמנם פשוטות הפסוק מיירי במכשפים וקוסמי הקסמים, אבל יש כאן רמז לכל כוחות הטומאה והרוע הקיימים באדם. הגויים שומעים ומקשיבים לכל אותם מעוננים וקוסמים המצויים בלבם, משום שכאשר היצר הרע מסיתם לעשות רעה מוכרחים הם לציית לו, אבל אנו היהודים הקב"ה נתן לנו כוח מיוחד של התגברות על היצר ועל התאוות. וכך אומרת התורה: "ואתה לא כן, נתן לך ה' אלוקיך" – הקב"ה נתן לך כוח מיוחד לומר ליצר "לא כן". אינני מעוניין להקשיב לך. אינני רוצה לשמוע בקול עצת היצר. דבר זה הוא כוח מיוחד הניתן לעם ישראל ע"י הקב"ה.

(מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

בעניין מים של מזגן שנכנס לתוך המיכל שמתוכו שוטפים השרותים אם מותר להשתמש במים אלו בשבת

שאלה: נשאלתי במים של מזגן שנכנס לתוך הניאגרה של השרותים האם מותר להוריד את המים בשבת, שהרי המים שיוצאים מן המזגן הם מוקצה משום נולד וא"כ כשמוריד את המים נמצא שהוא מטלטל מוקצה, וגם משתמש במוקצה. **תשובה:** והנה לענין טלטול מוקצה יל"ע אם כל מה שחשיב מעשה לענין מזיק חשיב מעשה גם במוקצה, דהנה בסנהדרין דף ע"ב ב' מבואר דההורג נפש בהסרת בידקא דמיא בכח ראשון חייב דזה חשיב מעשה ידיה, אבל לגבי מוקצה הרי הובא ברמ"א בס"י שח"ג בשם מהרי"ל שמותר לטלטל מוקצה בפניחה אע"פ דחשיב מעשה גמור ברציחה ובמזיק, וחזינן דלא כל מה שחשיב מעשה לכל דיני התורה חשיב מעשה לענין טלטול מוקצה, וכן חזינן דטלטול בגופו מותר אע"פ שהוא מעשה גמור בכל התורה כולה, ומשום דבמוקצה בעינן מעשה בידיים ממש ולא סגי שיחשב מעשה ידיה שיתיחס אליו הטלטול מוקצה. והנה יעו"י בשו"ת מהרי"ל סי' ר' וז"ל דמטלטל מוקצה ע"י נפיחה אע"ג דכתבתי לעיל דכוחו כגופו דמי מ"מ אין נראה לאסור זה דהכא תלא באורחא לטלטל בכה"ג, דטלטול מן הצד וע"י שינוי כלאחר שרינן, דתנן הקש שע"ג המטה וכו' וכן פוגלא שרינן אע"ג דודאי מזיז עפר ממקומו, עכ"ל, ונראה מדבריו דטלטול ע"י נפיחה חשיב כטלטול מן הצד ואסור לצורך דבר האסור. וא"כ עכ"פ י"ל שכל שמוריד המים באמצעות הידיה הורדת המים אינו חשוב טלטול מוקצה אלא כמסיר בידקא דמיא שאינו אלא הסרת מונע מן המים ואינו חשוב טלטול מוקצה והרי אפי' טלטול מן הצד מותר בשבת כ"ש בזה אלא דטלטול מן הצד גם אסור כזוה לצורך דבר האסור, אבל בזה אפשר דאפי' לצורך דבר האסור שרי משום דאינו אלא הסרת המונע ואינו טלטול מוקצה כלל ובאמת גם אם היה חשוב כטלטול מן הצד אפשר דשרי כיון שאינו צריך למים המוקצים אלא מטלטל את המים המותרים ואגב זה מטלטל המים האסורים וא"כ לא חשיב טלטול מן הצד לצורך דבר האסור שהרי אינו צריך לכמה טיפים מוקצין שנפלו לתוך המיכל שהרי די לו במים המותרים ולכן פשוט שאינו אסור בהורדת הידיה של המים שאינו חשוב כטלטול המוקצה. אלא דהיה מקום לאסור את הורדת המים משום שמשתמש במוקצה וזה אסור גם כשאינו מטלטלו, אבל אפשר שאינו חשוב כמשתמש במוקצה מה"ט שאמרנו שהרי אינו צריך למים אלו אלא די לו במים המותרים וא"כ לא חשיב כמשתמש במוקצה שהרי אינו צריך להם, ולכן נראה דשרי להוריד המים אע"פ שמעורב בהם מים מוקצין. והנה יש להסתפק ביש לו מים שבאו על ידי מעשה שבת ונתערבו במים שלא נעשו בו מלאכת שבת אם מותר להשתמש בהם לנטילת ידיים, שהרי אי"צ לאותם מים האסורים, וא"כ לכאור' לא חשיב שמשתמש באיסור, אבל שמעתי בשם מרן הגאון ר' דב לנדו שליט"א שאמר לאסור להשתמש בזה, ואולי אמרינן שכל שנתערב בו איסור ולא בטל הכל נאסר בהנאה כמו חמץ שנתערב בהיתר שהכל אסור בהנאה ואי אפשר למכור ההיתר חוץ מדמי חמץ שבו יעו"ש וצ"ע.

(התאורח והפסיקס סליטא - עמוד 100)

חידה שבועית

כֶּסֶד צִיבִיב אֹתִי זֹרְקִיב אֹתוֹ, וְכֹאסֶר לֹא צִיבִיב אֹתִי אֹסֶסִיב אֹתִי אִי אִי?

תשובה על חידה פרי"ש: דין הקדמת הלוי. שנה' (יב,ט) השמר לך פן תעזוב את הלוי כל ימך על אדמתך ופירשי על אדמתך, אבל בגולה אינן מחזיר עליו יותר מעניי ישראל. תשובה לחידה: צב. שם הזוכה: משפחת משולם.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות מיזליק – זקש להולדת הבת הנכדה משפחות זקש-וינשטוק-גולדשטיין-רייזמן להכנס הבן הנכד הנין לעול תורה ומצוות משפחת פריסק לאירוסי הבן משפחת הרב יוסף לבל להולדת הנין משפחת ברוורמן להולדת הבן והבת משפחות שטרן – שוורץ להולדת הבן הנכד משפחות אפשטיין – בא גר להולדת הבת הנכדה הנינה **גני הדב:** משפחות הנרלסמן – ליכטמן (מרכז העיר) לאירוסי הבן הנכד משפחת סטניצקי לנשואי הבת משפחת ארליך לנשואי הבן משפחות בן דב – בא גר לנשואי הבת הנכדה משפחות אלפר לנשואי הבן הנכד משפחות לנג – פיקסלר (מרכז העיר) לנשואי הבן הנכד

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com